

**ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗПІЗНАВАННЯ
ФОНЕМАТИЧНОЇ ДИСГРАФІЇ В УЧНІВ
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ
І СТУПЕНЯ**

**Вчитель-логопед логопедичного
пункту управління освіти і науки
Білоцерківської міської ради
Васильєва І.П.**

«РОЗУМІННЯ ДИСЛЕКСІЇ ТА ДИСГРАФІЇ»

**Учень повинен дивитись уважно,
слухати уважно звертати увагу на рухи
своїх рук, коли він пише, і своїх вуст,**

моді

можна навчити

дитину правильно

звертати та писати.

Т.Майлс

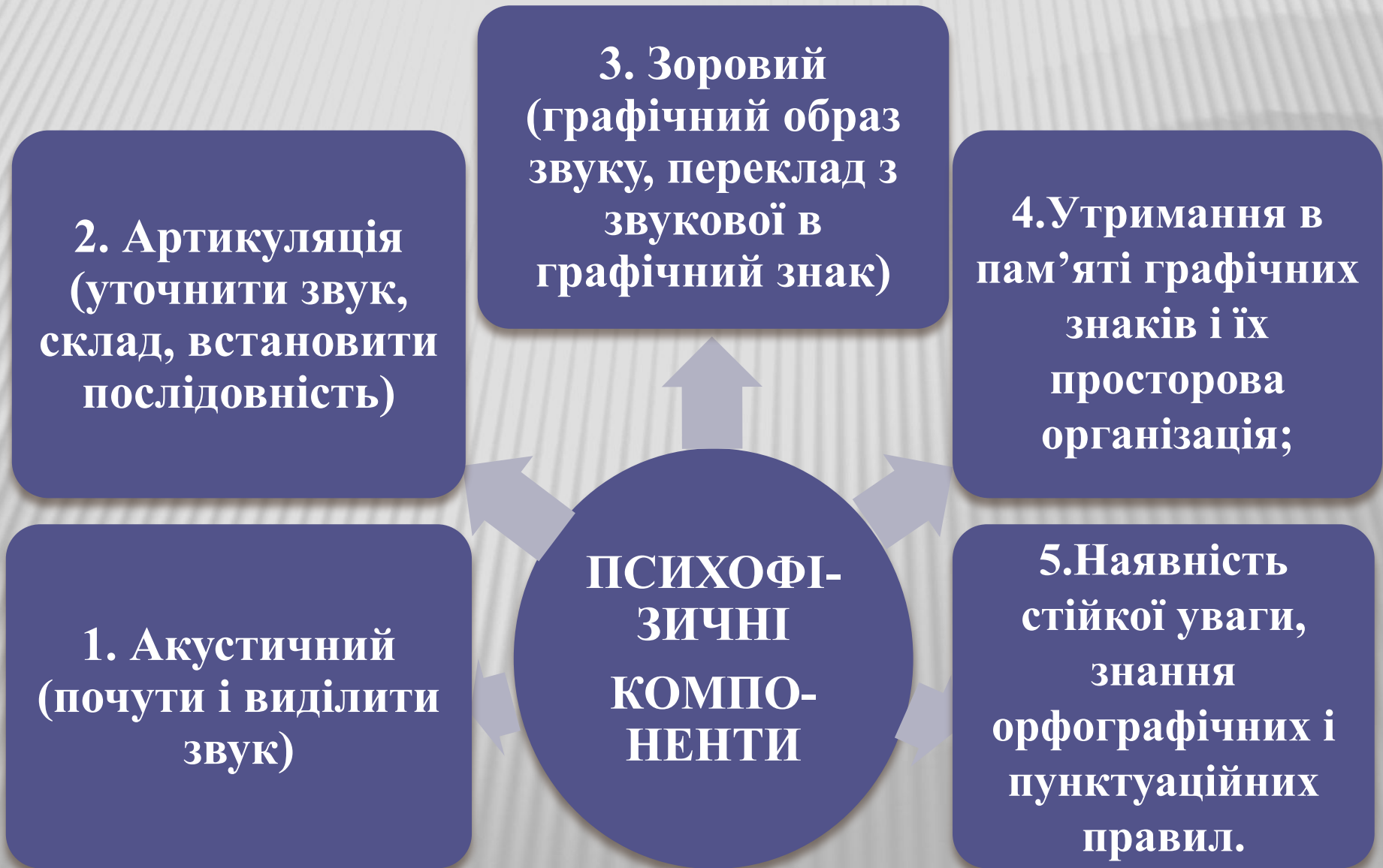
ПСИХОФІЗИЧНА ОСНОВА ПИСЬМА

ЦЕ ВЗАЄМОДІЮЧА РОБОТА АНАЛІЗАТОРІВ

КОМПОНЕНТИ ПРОЦЕСУ ПИСЬМА

ДИСГРАФІЯ

це частковий розлад процесу письма, яке виражається специфічними і стійкими помилками, зумовленими несформованістю або порушенням вищих психічних функцій, що забезпечують процес письма.

Мовні симптоми:

Помилки на рівні букв (спотворене написання, заміни, пропуски).

Помилки на рівні слова (спотворення звукобуквеної структури – пропуски, перестановки, персервації).

Помилки на рівні речення (злитне або роздільне написання слів, аграматизми на письмі).

Немовні симптоми:

Неврологічні порушення.

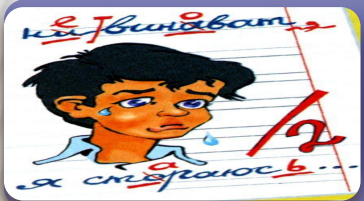
Психічні порушення.

Порушення зорово-просторових орієнтувань.

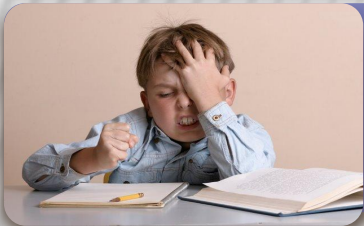
КЛАСИФІКАЦІЯ ДИСГРАФІЙ

Артикуляційно–акустична дисграфія

Фонематична (акустична) дисграфія

Дисграфія аналізу і синтезу

Аграматична дисграфія

Оптична дисграфія

ФОНЕМАТИЧНА ДИСГРАФІЯ

Механізми

```
graph TD; A[Механізми] --- B[Неточність слухової диференціації звуків]; A --- C[Неточність кінестетичного аналізу]; A --- D[Неточність вибору фонему];
```

Неточність
слухової
диференціації
звуків

Неточність
кінестетичного
аналізу

Неточність
вибору
фонему

Змішуються – тверді і м'які, свистячі і шиплячі,
дзвінки і глухі, африкати і їх компоненти, голосні

О – У, Е – И.

ОПЕРАЦІЇ ПРИ РОЗПІЗНАВАННІ ФОНЕМ

**Слуховий аналіз мови, виділення
акустичної ознаки.**

**Переклад акустичного образу в
артикуляційний.**

**Співвідношення акустично-артикуля-
ційного образу звуку з фонемою.
Вибір фонем.**

КОРЕКЦІЯ ФОНЕМАТИЧНОЇ ДИСГРАФІЇ

Уточнення правильної
вимови звука

Розвиток фонематичного слуху

Розвиток фонематичного сприймання

я.

ПОСЛІДОВНІСТЬ РОБОТИ ПЕРШОГО ЕТАПУ

---

1. Уточнення звуковимови з опорою на зорове, слухове, тактильне сприймання, кінестетичне відчуття;

2. виділення звука на фоні складу;

3. визначення наявності місця звука в слові та відносно інших звуків;

4. Визначення слова з певним звуком у реченні у тексті;

5. підбір предметних малюнків.

ПОСЛІДОВНІСТЬ РОБОТИ ДРУГОГО ЕТАПУ

Основна мета – попарне зіставлення звуків і визначення їх відмінностей за всіма показниками.

Проводиться робота над диференціацією слухової, артикуляційної, дотикової та графічної відмінностей.

---

*Корекційна робота з подолання дисграфії
складна, копітка, не завжди відразу
приносить результати. Проте ця
робота вдячна.*

*Автор наукової праці
«Дисграфія: діагностика,
профілактика, корекція».
Парамонова Л.Г.*

Костя

Звучав на сам б чи ро к а н а

на та пер ер е р т о т и т е л е к и и

та.

Костя Куценко

11-1/8

Діти ходили в ліс: дубівка
і дубиний, і ліщиний в повів-
ліщиний втраць. Повінопадає V=

Пішки дуб розкнур широке гіа
і нискинуць в свого бранья.

Линьповікло іпотв імаммівіста-
нонну. хатладаразди рали жамов

іпозадат всіх білашками, зних вродут
малоді дубки.

Закінчується вересень. Лето чутно
побіває прохолодний олійний вітерок
Покинься спадати мить. Ужарок і
на дубових стелює мовта торіка.
Притя все ажурівіше ручниця^{бів}
Тиха задумливі вересневі ці.

Замовала Берізка своїм вітцем.
Загервоїмця краєць горо-бна. Стини-
ли згорани мильт око шплетка.
Кремезний зуб правітно замелодів
мисточками під промінья ськвє.

Алиментур

Алиментур, чирк, диди, гота, мит $z \rightarrow u$

$g \leftrightarrow m$

$u - i$

$n \leftrightarrow d$

У нели ледати летати. $e \leftrightarrow u$

У парвистий пурпуресь храв $o \rightarrow y$

пильастий паравес. $z \rightarrow x$

Зторими трукиса, боканого $u \rightarrow c$

зтиришися. $x \rightarrow u$

$c \rightarrow j$

У Сопіток, Рівни, Будинок, каччята
расквітка, ліяць, поцут ялоти.

У Копива за трін,

покотився у свіді,

потер Бойзничок

у Гімні тисяток.

ВИСНОВОК

- 1. Проблеми писемного мовлення, а саме виявлення, попередження, корекція порушень, є актуальними у сучасній педагогіці, психології і логопедії, про це свідчить наявність великої кількості фонетичних і орфографічних помилок у писемній продукції учнів, що в свою чергу негативно впливає на успішність їх навчання у школі.*
- 2. Навчання писемному мовленню, як правило, відбувається за традиційними методиками і зводиться до формування фонематичних уявлень без урахування їхньої складної психофізіологічної структури та можливих механізмів порушень.*
- 3. Найбільш сприятливим періодом для корекції писемного мовлення є молодший шкільний вік, бо психіка дитини пластична і піддається корекції до 9-11-річного віку.*